

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8799-8801/2559

พลตรีประเสริฐ ยังประภากร ในฐานะ ผู้จัดการมรดก ของนางบุญมี ยังประภากร โจทก์ นายอุทัย ยังประภากร กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1452, ป.พ.พ. มาตรา 1480, ป.พ.พ. มาตรา 1497, ป.วิ.พ. มาตรา 55, ป.วิ.พ. มาตรา 142, ป.วิ.พ. มาตรา 127, ป.พ.พ. มาตรา 1373, ป.พ.พ. มาตรา 1474

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของ บ. คู่สมรสของจำเลยที่ 1 ย่อมมีฐานะเป็นทายาทโดยธรรม ทั้งยังเป็นผู้จัดการมรดกของ บ. ตามคำสั่งศาล การที่จำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ 5 มีผลกระทบต่อสิทธิในครอบครัวและสิทธิในการรับมรดกของโจทก์หรือทายาทโดยธรรมอื่นของ บ. โจทก์จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะกล่าวอ้างหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1497 และมีอำนาจฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมซึ่งเป็นการจัดการสินสมรสที่จำเลยที่ 1 ทำไปโดยปราศจากความยินยอมของ บ. มารดาโจทก์ได้ จำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ 5 ในขณะที่จำเลยที่ 1 มี บ. เป็นคู่สมรสแล้ว การสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 จึงเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา 1497 ประกอบมาตรา 1452 ซึ่งศาลมีอำนาจพิพากษาได้ แม้ศาลชั้นต้นจะไม่ได้กล่าวไว้ในประเด็นว่า การสมรสดังกล่าวเป็นโมฆะหรือไม่ก็ตาม เพราะเมื่อศาลเห็นว่าจำเลยที่ 1 กับ บ. จดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมวินิจฉัยต่อไปได้ว่าการจดทะเบียนสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ในภายหลังเป็นโมฆะ ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่าการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะนั้น จึงเป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นข้อพิพาทไม่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น การที่ บ. ยินยอมให้ใส่ชื่อจำเลยที่ 1 เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินอันเป็นสินสมรสทุกแปลงย่อมแสดงให้เห็นว่า บ. มอบให้จำเลยที่ 1 มีอำนาจในการจัดการสินสมรสโดยเฉพาะที่ดินได้โดยลำพัง ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจาก บ. อีก ดังจะเห็นได้จากจำเลยที่ 1 เคยยกที่ดินให้แก่บุตรที่เกิดจาก บ. และ ส. และเคยซื้อบ้านและที่ดินให้แก่โจทก์ก็ไม่ปรากฏว่า บ. ได้แย้งคัดค้านการจัดการสินสมรสของจำเลยที่ 1 เช่นเดียวกับที่ดินพิพาททั้งสามแปลง จำเลยที่ 1 โอนให้แก่จำเลยที่ 2 และที่ 5 ไปโดยลำพังในระหว่างที่ บ. ยังมีชีวิตอยู่น่าเชื่อว่า บ. ยินยอมในการจัดการสินสมรสของจำเลยที่ 1 แล้วจึงไม่ได้โต้แย้งคัดค้านจนกระทั่งถึงแก่ความตายไปนานกว่า 13 ปี สำหรับการโอนที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 12348 และนานกว่า 4 ปี สำหรับการโอนที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 27458 และ 6999 พฤติการณ์ดังกล่าวของ บ. จึงเป็นการให้ความยินยอมในการจัดการสินสมรสที่ดินพิพาทของจำเลยที่ 1 ไว้ล่วงหน้าโดยปริยายแล้ว ข้อเท็จจริงจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 โอนที่ดินพิพาททั้งสามแปลงซึ่งเป็นสินสมรสให้แก่จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 5 โดยปราศจากความยินยอมของ บ. โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินพิพาททั้งสามแปลง

คำพิพากษา

คดีทั้งสามสำนวนนี้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาโดยให้เรียกโจทก์ทั้งสามสำนวนว่า โจทก์เรียกจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ในสำนวนแรกว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 เรียกจำเลยที่ 1

และที่ 2 ในสำนวนที่สองว่า จำเลยที่ 1 และที่ 2 เรียกจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และที่ 4 ในสำนวนที่สามว่า จำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 โจทก์ฟ้องทั้งสามสำนวนและแก้ไขคำฟ้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนการให้ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และเพิกถอนการจดทะเบียนแบ่งแยกที่ดินและขายระหว่างจำเลยที่ 2 กับจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในที่ดินโฉนดเลขที่ 27458, 224300, 224301, 224302, 224303, 224304, 224808, 224809 และ 224810 ตำบลในเมือง (ปรุใหญ่) อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และให้จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ร่วมกันจดทะเบียนใส่ชื่อนางบุญมี เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมกับจำเลยที่ 1 หากจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษา เป็นการแสดงเจตนาแทน และให้ที่ดินทั้ง 9 แปลง กลับมาเป็นสินสมรสโดยให้จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ร่วมกันชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนเพิกถอน หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ร่วมกันชำระราคาที่ดินส่วนที่เป็นของนางบุญมี เนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน เป็นเงิน 21,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าเสียหายจากการไม่ได้รับผลประโยชน์ในที่ดินตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2549 ถึงวันฟ้องเป็นเงิน 12,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์และให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 พร้อมทั้งบริวารออกไปจากที่ดินพิพาทให้เพิกถอน นิติกรรมจดทะเบียนการให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 กลับมาเป็นสินสมรส ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ดำเนินการใส่ชื่อนางบุญมีเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 หากไม่ปฏิบัติตามให้ ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาแทนโดยให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระค่าธรรมเนียม ในการจดทะเบียนเพิกถอน หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระราคา ที่ดินเฉพาะส่วนของนางบุญมี เป็นเงิน 9,600,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ชำระ ค่าเสียหายจากการไม่ได้รับผลประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวถึงวันฟ้องเป็นเงิน 1,200,000 บาท พร้อม ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 พร้อมทั้งบริวารออกไปจากที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรส ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 หากจำเลยที่ 1 และที่ 5 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาเป็น การแสดงเจตนาแทน ให้เพิกถอนการจดทะเบียนให้จำเลยที่ 5 ถือกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ 12348 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กับเพิกถอนการขายที่ดิน เฉพาะส่วนระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เพิกถอนการแบ่งแยกที่ดินในนามเดิมเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2544 เพิกถอนการจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 12348, 271706, 271707 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 5 กับจำเลยที่ 7 เพิกถอนการโอน ขายที่ดินโฉนดเลขที่ 271708 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 5 กับจำเลยที่ 6 และเพิกถอนการจดทะเบียนการระจำยอมทั้งหมดในที่ดินโฉนด เลขที่ 271707 และ 271708 ให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ร่วมกันจดทะเบียนใส่ชื่อนางบุญมีถือ กรรมสิทธิ์รวมกับจำเลยที่ 1 ในโฉนดที่ดินดังกล่าว หากจำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ไม่ปฏิบัติตาม ให้ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาแทน โดยให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ชำระ ค่าธรรมเนียมในการเพิกถอนการจดทะเบียนทั้งหมด หากจำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ไม่สามารถ ดำเนินการได้ ให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ร่วมกันชำระราคาที่ดินเฉพาะส่วนที่เป็นทรัพย์มรดก ของนางบุญมีถึงหนึ่ง เป็นเงิน 7,480,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วัน

ฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ร่วมกันชำระค่าเสียหายจากการไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในที่ดินเป็นเวลา 7 ปี คิดค่าเสียหายเป็นเงิน 8,400,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 5 และที่ 6 พร้อมทั้งบริวารออกไปจากที่ดินพิพาท จำเลยที่ 1 ให้การทั้งสามสำนวน และจำเลยที่ 2 ให้การสำนวนแรกกับสำนวนที่สองขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 3 และที่ 4 ให้การสำนวนแรกขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 5 ที่ 6 และที่ 7 ให้การสำนวนที่สามขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระราคาที่ดินโฉนดเลขที่ 27458 ตำบลในเมือง (ปรุใหญ่) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนของนางบุญมี หนึ่งในสี่ เป็นเงิน 10,500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้เพิกถอนนิติกรรมการณ์โอนขายที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2549 เฉพาะส่วนของนางบุญมี และให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อนางบุญมีเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมในโฉนดที่ดินดังกล่าวหนึ่งในสี่ หากจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา โดยให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับได้ ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระราคาที่ที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ในส่วนของนางบุญมี เป็นเงิน 4,800,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้การสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 ประกอบมาตรา 1497 ให้เพิกถอนการจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยที่ 5 และนิติกรรมโอนขายที่ดินเฉพาะส่วนระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ในที่ดินโฉนดเลขที่ 12348 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2540 เฉพาะส่วนของนางบุญมีหนึ่งในสี่ ให้เพิกถอนนิติกรรมการณ์โอนขายที่ดินโฉนดเลขที่ 271708 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 5 กับจำเลยที่ 6 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2544 เฉพาะส่วนของนางบุญมีหนึ่งในสี่ กับเพิกถอนการจดทะเบียนการะจำยอมในที่ดินโฉนดเลขที่ 271707 และ 271708 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เฉพาะส่วนของนางบุญมีหนึ่งในสี่ และให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 และที่ 6 ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อนางบุญมีเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมในโฉนดที่ดินเลขที่ 12348, 271706, 271707 และ 271708 หนึ่งในสี่ หากจำเลยที่ 1 ที่ 5 และที่ 6 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา โดยให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 และที่ 6 ชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนตามส่วนของตน แต่ให้คงนิติกรรมจำนองไว้ หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับได้ ให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ร่วมกันชำระราคาที่ดินในส่วนของนางบุญมีเป็นเงิน 3,740,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องสำนวนที่สามเป็นต้นไป (ฟ้องวันที่ 17 พฤศจิกายน 2553) จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในสำนวนแรกและสำนวนที่สอง กับให้จำเลยที่ 1 ที่ 5 และที่ 6 ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในสำนวนที่สามแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความสำนวนละ 10,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนตามทุนทรัพย์ที่โจทก์ขณะคดีแต่ละสำนวน ค่าขออื่นให้ยก ให้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในสำนวนแรกและยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ 7 ในสำนวนที่สาม ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 3 ที่ 4 และที่ 7 ให้เป็นพับ โจทก์และจำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 5 และที่ 6 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 แผนกคดี

เยาวชนและครอบครัวพิพากษาแก่เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระราคาที่ดินโฉนดเลขที่ 27458 ตำบลในเมือง (ปทุมใหญ่) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนของนางบุญมี กิ่งหนึ่งเป็นเงิน 21,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนขายที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2549 เฉพาะส่วนของนางบุญมี และให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อนางบุญมีเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมกิ่งหนึ่ง หากจำเลยที่ 1 และที่ 2 ไม่ดำเนินการ ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา โดยให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับได้ ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันชำระราคาที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ในส่วนของนางบุญมี เป็นเงิน 9,600,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2549 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้เพิกถอนการจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยที่ 5 และนิติกรรมโอนขายที่ดินเฉพาะส่วน ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ในที่ดินโฉนดเลขที่ 12348 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2540 เฉพาะส่วนของนางบุญมี กิ่งหนึ่ง และให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ดำเนินการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อนางบุญมีเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ 12348, 271706, 271707 และ 271708 กิ่งหนึ่ง หากจำเลยที่ 1 และที่ 5 ไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา โดยให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ชำระค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนตามส่วนของตน หากสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับได้ ให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ร่วมกันชำระราคาที่ดินในส่วนของนางบุญมีเป็นเงิน 7,480,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องสำนวนที่สาม (ฟ้องวันที่ 17 พฤศจิกายน 2553) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้ยกคำขอที่ขอให้เพิกถอนนิติกรรมการซื้อขายที่ดินโฉนดเลขที่ 271708 ระหว่างจำเลยที่ 5 และที่ 6 นิติกรรมจดทะเบียนภาระจำยอมในที่ดินโฉนดเลขที่ 271707 และ 271708 และนิติกรรมจดทะเบียนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 12348, 271706 และ 271708 ต่อจำเลยที่ 7 เสีย ให้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ 6 เสียด้วย นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ในสำนวนแรกและสำนวนที่สอง ให้จำเลยที่ 1 และที่ 2 ร่วมกันใช้แทนโจทก์ สำหรับสำนวนที่สามให้จำเลยที่ 1 และที่ 5 ร่วมกันชำระแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความสำนวนละ 10,000 บาท ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 6 ให้เป็นพับ จำเลยที่ 1 ที่ 2 ที่ 5 และที่ 6 ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติในเบื้องต้นว่า จำเลยที่ 1 กับนางสาวบุญมี อยู่กินฉันสามีภริยาตั้งแต่ปี 2489 ระหว่างอยู่กินด้วยกัน มีบุตร 7 คน คือนายศุภชัย นางจันทนา นายจรูญ นางมาลี นางสาวมาลัย ตัวโจทก์ และนายประสิทธิ์ ต่อมาหลังจากนั้นไม่นาน จำเลยที่ 1 อยู่กินฉันสามีภริยากับนางสุวิมล ระหว่างอยู่กินมีบุตรด้วยกัน 5 คน คือ นางวนิดาหรือพัชรพิมล นางสาวกวีอร ร้อยเอก นายแพทย์ปัญญา นางสาวกาญจนา และนางสาวนิตยา ต่อมาในวันที่ 6 มีนาคม 2505 จำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ 5 ระหว่างสมรสมีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ แพทย์หญิงสุมาส ร้อยเอกหญิงดลยา และจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 1 อยู่กินกับภริยาทั้งสาม ที่ตรอกวัดมหาพฤตาราม อำเภอบางรัก จังหวัดพระนคร (กรุงเทพมหานคร) โดยมีบ้านห่างกัน 50 เมตร ในปี 2506 จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ เดิมจำเลยที่ 1 ค่าขายสินค้าผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือ ก่อนที่จะประกอบกิจการฟาร์มจระเข้ โดยตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไทยมิตรพัฒนาที่บ้าน

ของนางสุวิมล เมื่อกิจการขยายตัว จำเลยที่ 1 ตั้งบริษัทฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ จำกัด บริษัทฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์บางปะกง จำกัด บริษัทจำเลยที่ 6 และบริษัทยูเค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด โดยทุกบริษัทมีจำเลยที่ 1 เป็นกรรมการผู้จัดการ ส่วนกรรมการจะให้ ภริยาทั้งสามและบุตรร่วมเป็นกรรมการ ต่อมาวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2551 นางบุญมีถึงแก่ความตาย คดีนี้ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกฟ้องจำเลยที่ 6 จึงไม่มีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 ใน ส่วนที่จำเลยที่ 6 จะฎีกาโต้แย้งได้ แม้จำเลยที่ 6 จะฎีกาขึ้นมา ศาลฎีกาก็ไม่รับวินิจฉัย มีปัญหาต้อง วินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ โดยจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ฎีกาในประเด็นนี้ว่า โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสระหว่าง จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เนื่องจากเป็นสิทธิเฉพาะตัวของนางบุญมี คู่สมรสของจำเลยที่ 1 เห็นว่า โจทก์เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนางบุญมี ย่อมมีฐานะเป็นทายาทโดยธรรม ทั้งยังเป็น ผู้จัดการมรดกของนางบุญมีตามคำสั่งศาล การที่จำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ 5 มีผลกระทบต่อสิทธิในครอบครัวและสิทธิในการรับมรดกของโจทก์หรือทายาทโดยธรรมอื่นของ นางบุญมี โจทก์จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะกล่าวอ้างหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่าง จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1497 และ มีอำนาจฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมซึ่งเป็นการจัดการสินสมรสที่จำเลยที่ 1 ทำไปโดย ปราศจากความยินยอมของนางบุญมีมารดาโจทก์ได้ หาเป็นสิทธิเฉพาะตัวของนางบุญมีแต่ผู้เดียว ดังที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ฎีกาไม่ ปัญหาตามฎีกาข้อต่อไปมีว่า การสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นการสมรสซ้อนซึ่งตกเป็นโมฆะ เนื่องจากจำเลยที่ 1 มีนางบุญมีเป็นคู่สมรส อยู่แล้วหรือไม่ เห็นว่า ในข้อนี้โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เฉพาะสำนวนที่สาม แต่จำเลยที่ 5 ซึ่งถูกฟ้องในสำนวนดังกล่าวไม่ได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นไว้ จึง ไม่มีสิทธิฎีกาเพราะไม่ใช่ข้อที่จำเลยที่ 5 ได้ยกขึ้นมาก่อนแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้นและ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 สำหรับจำเลยที่ 2 ก็ถูกฟ้องเฉพาะสำนวนแรกและสำนวนที่สองซึ่งไม่มีประเด็น เรื่องการสมรสเป็นโมฆะ ดังนั้น จำเลยที่ 2 จึงไม่มีสิทธิฎีกาว่าการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะเช่นกัน เพราะเป็นข้อที่จำเลยที่ 2 มิได้ยกขึ้นมาก่อนแล้วโดยชอบใน ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 1 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยฎีกาในประเด็นนี้ของจำเลยที่ 2 และที่ 5 คงวินิจฉัยเฉพาะฎีกาของจำเลยที่ 1 เท่านั้น ซึ่งศาลฎีกาพิเคราะห์พยานหลักฐานในสำนวนแล้ว เห็นว่า สำเนาทะเบียนสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับนางบุญมี เป็นเอกสารมหาชนที่มีเจ้าหน้าที่ รับรองความถูกต้องซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 127 ในสันนิษฐานไว้ ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง เป็นหน้าที่ของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นคู่ความฝ่ายที่ถูกอ้างเอกสารนั้น มายันต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องแห่งเอกสาร แต่จำเลยที่ 1 มีเพียงจำเลยที่ 2 บุตรของจำเลยที่ 1 ที่เกิดกับจำเลยที่ 5 เบิกความลอย ๆ ว่า สำเนาทะเบียนสมรส ไม่มีอยู่จริง และ พยานไม่เคยตรวจสอบสำเนาเอกสารดังกล่าวว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงหรือไม่ ส่วนตัวจำเลยที่ 1 นอกจากไม่ปฏิเสธให้ชัดแจ้งว่าไม่มีทะเบียนสมรสต้นฉบับตามที่ปรากฏเป็นสำเนาทะเบียนสมรส แล้วตามคำคัดค้าน ที่จำเลยที่ 1 คัดค้านในคดีที่โจทก์ขอเป็นผู้จัดการมรดกของนางบุญมีว่าโจทก์ ไม่สมควรเป็นผู้จัดการมรดก จำเลยที่ 1 ก็ยอมรับว่านางบุญมีเป็นภริยาของจำเลยที่ 1 ขอนำสืบ ของจำเลยที่ 1 จึงไม่อาจหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า สำเนาทะเบียนสมรสดังกล่าวเป็น เอกสารที่ถูกต้องแท้จริงได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 จดทะเบียนสมรสกับจำเลยที่ 5 ในขณะที่ จำเลยที่ 1 มีนางบุญมีเป็นคู่สมรสแล้ว การสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 จึงเป็นโมฆะตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1497 ประกอบมาตรา 1452 ซึ่งศาลมีอำนาจพิพากษาได้ แม้ศาลชั้นต้นจะไม่ได้กล่าวไว้ในประเด็นว่า การสมรสดังกล่าวเป็นโมฆะหรือไม่ก็ตาม เพราะเมื่อศาลเห็นว่าจำเลยที่ 1 กับนางบุญมีจดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมวินิจฉัยต่อไปได้ว่าการจดทะเบียนสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ในภายหลังเป็นโมฆะ ที่ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัยว่าการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะนั้น จึงเป็นการวินิจฉัยที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นข้อพิพาท ไม่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นดังที่จำเลยที่ 1 ฎีกา ปัญหาข้อต่อไปตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 มีว่า ที่ดินพิพาททั้งสามแปลงเป็นสินสมรสของจำเลยที่ 1 กับนางบุญมีหรือเป็นสินสมรสของจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เห็นว่า โฉนดที่ดินเป็นเอกสารมหาชนที่รัฐออกให้แก่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ ย่อมสันนิษฐานได้ว่าที่ดินพิพาททั้งสามแปลงดังกล่าวเป็นของจำเลยที่ 1 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 การที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ให้การว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของจำเลยที่ 1 แต่เป็นของจำเลยที่ 5 ใส่ชื่อจำเลยที่ 1 ไว้แทน จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ต้องมีหน้าที่นำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว แต่จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 มีเพียงจำเลยที่ 2 เบิกความว่า ที่ดินพิพาททั้งสามแปลง จำเลยที่ 1 และที่ 5 ซื้อมาด้วยทรัพย์สินส่วนตัวของตนเองเท่านั้น ส่วนจำเลยที่ 5 ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในที่ดินพิพาทโดยตรงกลับไม่มาเบิกความให้เห็นว่าที่ดินพิพาททั้งสามแปลงเป็นของตน เมื่อการสมรสระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 เป็นโมฆะแล้ว ก็ต้องฟังว่าที่ดินพิพาททั้งสามแปลงซึ่งมีชื่อจำเลยที่ 1 เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และได้มาหลังจากจำเลยที่ 1 สมรสกับนางบุญมีแล้ว เป็นสินสมรสของจำเลยที่ 1 กับนางบุญมี ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 (1) ปัญหาสำคัญมีว่า โจทก์มีสิทธิฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินพิพาททั้งสามแปลงตามฟ้องหรือไม่ โจทก์เบิกความว่า นางบุญมีมารดาตกลงยินยอมให้ใส่ชื่อจำเลยที่ 1 เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินแทนเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจการค้า และเบิกความตอบทนายจำเลยที่ 3 และที่ 4 ถ้ามค้านว่า การโอนที่ดินพิพาทหรือที่ดินแปลงอื่น จำเลยที่ 1 เป็นผู้ดำเนินการแต่ผู้เดียวไม่ว่าจะซื้อหรือขายไปหรือโอนด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม นางบุญมีไม่เคยให้ความยินยอมแต่อย่างใด นายจรูญ พยานโจทก์ซึ่งเป็นบุตรคนหนึ่งของนางบุญมีกับจำเลยที่ 1 ก็เบิกความตอบทนายจำเลยที่ 7 ถ้ามค้านว่า พยานเคยติดตามจำเลยที่ 1 ไปบ่อยครั้ง แต่ก็ไม่เคยเห็นนางบุญมีได้ให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรในการที่จำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดิน จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 นำสืบว่า ที่ดินที่จำเลยที่ 1 ซื้อมาจะใส่ชื่อจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ซึ่งนางบุญมีก็ทราบดีและไม่เข้ามาเกี่ยวข้อง จำเลยที่ 1 เคยยกที่ดินให้แก่บุตรเนื่องในโอกาสสำคัญหลายคน เช่น โจทก์แต่งงาน จำเลยที่ 1 ซื้อบ้านและที่ดินให้นางสาวกวีอร พยานจำเลยซึ่งเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 เบิกความตอบทนายโจทก์ ถ้ามค้านว่า การแบ่งทรัพย์สินหรือโอนที่ดินให้แก่บุตร จำเลยที่ 1 ไม่เคยขออนุญาตจากนางบุญมี เห็นว่า การที่นางบุญมียินยอมให้ใส่ชื่อจำเลยที่ 1 เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินอันเป็นสินสมรสทุกแปลงย่อมแสดงให้เห็นว่านางบุญมีมอบให้จำเลยที่ 1 มีอำนาจในการจัดการสินสมรสโดยเฉพาะที่ดินได้โดยลำพัง ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากนางบุญมีอีก ดังจะเห็นจากสำเนาโฉนดที่ดิน จำเลยที่ 1 เคยยกที่ดินให้แก่ นายจรูญ นางสาวกาญจนา นางสาวนิตยา และนางสาวกวีอร บุตรที่เกิดทั้งจากนางบุญมีและนางสุวิมล และเคยซื้อบ้านและที่ดินให้แก่โจทก์ก็ไม่ปรากฏว่านางบุญมีได้แย่งคัดค้านการจัดการสินสมรสของจำเลยที่ 1 เช่นเดียวกับที่ดินพิพาททั้งสามแปลง จำเลยที่ 1 โอนให้แก่จำเลยที่ 2 และที่ 5 ไปโดยลำพังในระหว่างที่นางบุญมียังมีชีวิตอยู่ น่าเชื่อว่านางบุญมียินยอมในการจัดการสินสมรสของจำเลยที่ 1 แล้วจึงไม่ได้โต้แย้งคัดค้านจนกระทั่งถึงแก่

ความตายไปนานกว่า 13 ปี สำหรับการโอนที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 12348 และนานกว่า 4 ปี สำหรับการโอนที่ดินพิพาทโฉนดเลขที่ 27458 และ 6999 พฤติการณ์ดังกล่าวของนางบุญมีจึงเป็นการให้ความยินยอมในการจัดการสินสมรสที่ดินพิพาทของจำเลยที่ 1 ไว้ล่วงหน้าโดยปริยายแล้ว ข้อเท็จจริงจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า จำเลยที่ 1 โอนที่ดินพิพาททั้งสามแปลงซึ่งเป็นสินสมรสให้แก่ จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 5 โดยปราศจากความยินยอมของนางบุญมีดังที่โจทก์กล่าวอ้างในคำฟ้อง โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินพิพาททั้งสามแปลง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินพิพาทแก่โจทก์นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยข้อฎีกาอื่น ๆ ของจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 อีกต่อไป เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำขอเพิกถอนนิติกรรมการโอนให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 27458 ตำบลในเมือง (ปรุใหญ่) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2549 นิติกรรมการโอนให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 6999 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2549 และนิติกรรมการจดทะเบียนใส่ชื่อจำเลยที่ 5 และนิติกรรมการโอนขายที่ดินเฉพาะส่วนระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 5 ในที่ดินโฉนดเลขที่ 12348 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2540 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตาม คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาทั้งสามสำนวนให้เป็นพับ

องค์คณะ

นพพร โพธิ์รังสิยากร · พิศล พิรุณ · วีรา ไวยหงษ์ รินทร์ศรี

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/8799-8801/2559>